

МЕТОДИКА

УДК 81'243 [378.504:05] DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/fpl.2024.137.4508>

ВИКОРИСТАННЯ КЕЙС-МЕТОДУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ- ЕКОНОМІСТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Наталія Ішук

*Донецький національний університет імені Василя Стуса,
вул. 600-річчя, 21, м. Вінниця, Україна, 21021
ischuk.n@donnu.edu.ua*

У статті зосереджено увагу на ефективності використання кейс-методу на практичних заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням, який безпосередньо спрямований на формування професійної іншомовної екологічної компетентності студентів-економістів закладів вищої освіти. З'ясовано сутність кейс-методу, що полягає у самостійній діяльності студентів у змодельованій ситуації, яка дає можливість об'єднати теоретичну підготовку та практичні навички. Встановлено, що кейс-метод створює можливості творчо використовувати вивчений лексичний матеріал і дає змогу студентам адаптуватися до реальних та потенційно можливих ситуацій, слугує для аналізу та систематизації інформації, вчить критично мислити, давати об'єктивну оцінку, розвиває логіку та гнучкість мислення. Виявлено, що його використання для формування екологічної компетентності студентів є необхідним та результативним, адже процес набуття екологічних знань повинен стати безперервним в умовах сучасного розвитку людства.

Ключові слова: кейс-метод, екологічна компетентність, заняття іноземної мови за професійним спрямуванням (ІМПС), студент економічного профілю, заклад вищої освіти.

Вступ. Зростаюча глобалізація, активне застосування нових інформаційних технологій, тотальна цифровізація, несприятливі зміни демографічних обставин та складна екологічна ситуація у світі зумовлені стрімким розвитком науково-технічного прогресу людства. Глобальні соціально-економічні фактори сьогодення визначають також і стратегію розвитку освіти. Проблема якісної підготовки майбутніх фахівців у сфері економіки набуває своєї актуальності, оскільки це надає новий імпульс для модернізації економіки, інтеграції, соціальної мобільності та розвитку інституту праці на нових принципах підтримки конкурентоспроможності. Для того, щоб підготувати спеціалістів, які здатні бути ефективними на сучасному ринку праці, викладачам у

зкладах вищої освіти потрібно використовувати сучасні методи, які допомагають пов'язувати академічне навчання з реальною життєвою практикою. Актуальність звернення до методу кейсів у вивченні іноземної мови зумовлена декількома чинниками: контекстуалізація (кейси надають можливість вивчати мову в конкретних ситуаціях, що робить навчання більш природним та ефективним), практичність (цей метод дає студентам змогу використовувати мову на практиці, що підвищує мотивацію та залученість до навчання), розвиток навичок комунікації (завдяки кейсам студенти вчаться спілкуватися іноземною мовою у реальних ситуаціях, що розвиває усні та письмові навички), стимулювання критичного мислення (аналіз кейсів вимагає аналітичного мислення та вміння робити висновки, що сприяє загальному мовному розвитку), адаптація до сучасних потреб (метод кейсів дає змогу врахувати сучасні реалії та потреби студентів, включаючи використання актуальних тем та ситуацій).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні кейс-метод активно досліджується закордонними та українськими науковцями. Серед зарубіжних дослідників С. Холлідей використовує метод кейсів для стимулювання вивчення та розвитку комунікативних навичок, а М. Спіро – для створення аутентичних ситуацій для навчання мови та розвитку мовних навичок. П. Арнольд розробляє навчальні програми з використанням методу кейсів для покращення мовних навичок студентів. Праці Д. Ньюмена стосуються теорії кейс-методу та практики його використання для стимулювання комунікативних навичок учнів у вивченні англійської мови. Варто згадати також у цьому контексті такі імена, як М. Ліндерс, А. Джеймс, Р. Джин, Д. Бюрер, Д. Робін, Е. Монтер, М. Лідере, Дж. Ерскін, М. Норфі, Ю. Одет, С. Бекер, В. Майкелоніс, Р. Йен.

Серед українських науковців кейс-методом займаються І. Гринченко, А. Попова, О. Чуприна та Ю. Чорний (оцінка якості кейсів з використанням головних критеріїв, пов'язаних з мірою можливостей зв'язувати теоретичні знання з практичними реаліями життя), О. Бутенко, О. Чупир (кейс-метод як різновид активного навчання студентів), О. Гречановська, Т. Манглієва (сутність та використання кейс-методу в навчально-виховному процесі вищої школи), В. Могілевська, О. Сібіль (кейс-метод в освітній діяльності керівника гуртка), Р. Бартошевський (застосування кейсметоду для заохочення студентів до навчання), Т. Лещенко, Н. Бондар (кейс-метод у контексті філологічної освіти іноземних студентів).

Особливої уваги заслуговують наукові розвідки О. Погребняк, яка досліджує вплив методу кейсів на формування комунікативних навичок студентів у процесі вивчення іноземних мов та Н. Зубкової, яка застосовує метод кейсів для стимулювання обговорень та розвитку аналітичного мислення студентів під час вивчення іноземних мов. Відомий український методист А. Крижановська також активно досліджує метод кейсів як одного із інноваційних методів у навчальному процесі для вивчення іноземних мов. Вона підкреслює важливість активної участі студентів у вирішенні реальних життєвих ситуацій для ефективного засвоєння мови.

Однак питання кейс-методу фокусується значною мірою на теоретичних засадах його застосування, тоді як практичне дослідження використання цього методу на заняттях іноземної мови за професійним спрямуванням (ІМПС) з метою формування екологічної компетентності висвітлюється недостатньо, що і визначає актуальність дослідження.

Мета статті – теоретично обґрунтувати ефективність використання кейс-методу, який безпосередньо спрямований на формування професійної іншомовної екологічної компетентності студентів-економістів закладів вищої освіти на практичних заняттях з іноземної мови за професійним спрямуванням. Об'єкт дослідження – процес навчання іноземної мови за професійним спрямуванням студентів вищих навчальних закладів економічного спрямування. Предмет дослідження – технологія кейс-методу у процесі формування екологічної іншомовної комунікативної компетентності.

У нашій роботі було використано такі методи дослідження: теоретичні (критичний аналіз наукової літератури з досліджуваної проблематики та наявних підручників, посібників і програм для здобувачів вищої освіти в аспекті предмета дослідження; синтез; моделювання) та емпіричні (спостереження за процесом навчання студентів-економістів за допомогою кейс-методу; узагальнення; класифікація; опис результатів дослідження).

Результати дослідження та їхнє обґрунтування. Гарвардська школа бізнесу визначає метод кейсів як метод навчання, при якому студенти та викладачі беруть активну участь у безпосередньому обговоренні ділових ситуацій або завдань. Отже, суть цього методу полягає в осмисленні, критичному аналізі та вирішенні конкретних проблем або випадків (cases). Кейс – це опис ситуації, яка мала місце в тій чи тій практиці і містить в собі деяку проблему, що вимагає вирішення. Це свого роду інструмент, за допомогою якого в навчальну аудиторію привноситься частина реального життя, практична ситуація, яку належить обговорити та надати обґрунтоване рішення її проблемним аспектам. Кейси зазвичай підготовлені у письмовій формі і складені на основі досвіду реальних людей. Завдяки високій концентрації ролей в кейсах така технологія близька до проблемного навчання [5, с. 57].

Сумрін Ю. характеризує кейс-метод (case study) як інтерактивний метод навчання, котрий ґрунтується на обговоренні деякого тексту, у якому відображається реальна неоднозначна ситуація у будь-якому виді людської діяльності. Case study сприяє розвитку вміння вирішувати проблеми з урахуванням конкретних умов і за наявності фактичної інформації [6, с. 20].

Case study – метод активного проблемно-ситуативного аналізу, заснований на навчанні шляхом розв'язування конкретних завдань-ситуацій (вирішення кейсів, case-метод). Мета методу case study – поставити студентів у таку ситуацію, за якої їм необхідно буде прийняти власне рішення. Опис цієї ситуації одночасно висвітлює не лише конкретну практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань студентів, які необхідно засвоїти у процесі її розв'язування під керівництвом викладача [8, с. 182].

Сутність case study полягає у самостійній діяльності студентів у змодельованій ситуації, яка дає можливість об'єднати теоретичну підготовку та практичні навички, дає змогу застосувати теоретичні знання до вирішення практичних завдань. Складовими частинами case study є обговорення та дискусія. Одночасно студенти спільними зусиллями аналізують ситуацію – case, що уможливорює вироблення практичного рішення, завершенням якого є оцінка запропонованих алгоритмів, вибір найкращого з них у контексті поставленого завдання [3, с. 67].

Альмушарраф Н. виявив, що case study дає змогу усвідомити слабкі сторони, надихає змінити ставлення до навчання та значно розвинути свій словниковий запас [10].

Цей метод наближує процес навчання до реально існуючих комунікативних і професійних ситуацій, дає студентам змогу проявити творчість і ставить їх в умови, за яких необхідність того, як саме висловити думку, відходить на другий план, висуваючи на передній план необхідність знайти правильне рішення питання. Мова стає засобом вирішення проблеми, що є основною метою процесу викладання іноземної мови за професійним спрямуванням [7].

Бурковська О. та Пампура С. визначають цілі кейс-методу, що полягають в активізації студентів, що, своєю чергою, підвищує ефективність професійного навчання; підвищенні мотивації до навчального процесу; оволодінні навичками аналізу ситуацій та знаходження оптимальної кількості рішень; відпрацюванні умінь роботи з інформацією, у тому числі вміння зажадати додаткову інформацію, необхідну для уточнення ситуації; моделюванні рішень даних ситуацій відповідно до завдання, представлення різних підходів до розробки планів дій, орієнтованих на кінцевий результат прийняття правильного рішення на основі групового аналізу ситуації; набутті навичок чіткого та точного викладу власної точки зору в усній та письмовій формі, умінь переконливо відстоювати та захищати свою точку зору; виробленні навичок критичного оцінювання різних точок зору, здійсненні самоаналізу, самоконтролю та самооцінки [1, с. 119–120].

Case-навчання може використовуватися для різних рівнів мови та ситуацій навчання, наприклад, в англійській для спеціальних цілей (ESP) або навчання на основі змісту (засвоєння мови в поєднанні з вивченням предмету). Теми можуть варіюватися від повсякденних питань до кейсів із високим вмістом нових знань, які вимагають глибоких відомостей із предмета та включають аналіз супровідних даних, таких, як графіки, діаграми та інші документи. Чим складніший кейс, тим конкретніші знання та більш спеціалізована мова знадобляться студентам [11].

З огляду на величезну кількість позитивних моментів, які виникають унаслідок використання кейс-методу, вважаємо необхідним використовувати цей метод на заняттях ІМПС для формування екологічної компетенції студентів-економістів.

Екологічна компетентність визначається як інтегрований результат набутих знань та ціннісних орієнтацій особистості через формування екологічних переконань у сфері екологічної діяльності. Наявність екологічної компетентності дозволяє сучасній людині адекватно сприймати зовнішнє природне середовище як середовище свого існування. Екологічна компетентність дає змогу застосовувати свої знання та вміння у вирішенні життєвих і виробничих проблем на основі пріоритету екологічних цінностей і розуміти наслідки своїх вчинків на стан навколишнього середовища [2, с. 114].

Шулеженко А. умовно поділяє кейси на такі види [9]:

1) науково-дослідницькі, які орієнтовані на здійснення дослідницької діяльності. Загальний принцип науково-дослідницького кейсу пояснюється тим, що він є певною моделлю для отримання нових знань щодо ситуації та правильної поведінки у ній. Навчальна функція цього кейсу має виток у навчанні вмінням та навичкам наукового дослідження за допомогою використання методу моделювання. Подібний кейс будується за принципами створення дослідницької моделі. Через це його не потрібно застосовувати у вигляді методу навчання за загальними програмами освіти. Домінування функції дослідження сприяє ефективному використанню кейсів цього типу в науково-дослідницькій діяльності;

2) практичні, які відображають реальні життєві ситуації. Завданням практичного кейсу є деталізоване відображення життєвої ситуації. Цей кейс створює практичну, тобто “діючу” ситуативну модель. При цьому навчальна мета може зводитися до тренінгу, закріпленню вмінь, знань та навичок у питанні поведінки (вибір рішення) у цій ситуації. Кейси цього типу повинні бути деталізованими та наочними. Їхня головна ідея зводиться до пізнання життя та можливості набути здібності до оптимальної діяльності;

3) навчальні, завданням яких постає організація освітнього процесу. Такого роду навчальний кейс повинен мати перелік загальних матеріалів щодо проблеми, яка розглядається, а також роз’яснення щодо її змісту, форми презентації та особливості викладу матеріалу. На початку ознайомлення з кейсом потрібно розкрити структуру, цілі та завдання його використання, надати зразок роботи щодо різних етапів кейсу та уявлення його результату. При розгляданні проблемної ситуації пропонується ознайомитися із завданням, вказівками та роз’ясненнями до неї. Далі потрібно провести аналіз завдання відповідно до пам’ятки, яка розміщена у методичному розділі кейсу. Кінцевим етапом роботи є чітке формулювання проблеми, вирішення якої потрібно знайти в інформаційній частині кейсу. На етапі опрацювання сюжетної частини кейсу відбувається формування стійкої мотивації навчальної діяльності студентів, розвиваються вміння ставити мету в ланках запропонованого кейсу. Кінцевим результатом цієї діяльності є потреба у самостійному осяганню цілей.

Стрига Е. [5, с. 57] пропонує класифікувати кейси за структурою: 1) (структуровані кейси (*highly structured cases*) – короткий і точний виклад ситуації з конкретними цифрами і даними; 2) неструктуровані кейси (*unstructured cases*), що являють собою матеріал з великою кількістю даних. Вони призначені для оцінки стилю і швидкості мислення, вміння відокремити головне від другорядного, навичок роботи в певній галузі; 3) кейси, що мають характер першого відкриття (*ground-breaking cases*) можуть бути як дуже короткі, так і довгі. Спостереження за рішенням такого кейса дає можливість побачити, чи здатна людина мислити нестандартно, скільки креативних ідей вона може видати за відведений час. Якщо проходить групове рішення, то чи може вона підхопити чужу думку, розвинути її і використовувати на практиці.

Кейси також структурують за розміром: 1) повні кейси (в середньому 20–25 сторінок), призначені для командної роботи протягом декількох днів, які зазвичай мають на увазі командний виступ; 2) стислі кейси (3–5 сторінок), призначені для розбору безпосередньо на занятті, які мають на увазі загальну дискусію; 3) міні-кейси (1–2 сторінки), як і стислі кейси, призначені для розбору в класі і часто використовуються як ілюстрації до теорії, що викладається на занятті.

Наш практичний досвід використання кейс-методу на заняттях ІМПС з метою формування екологічної компетентності у студентів-економістів, дав змогу усі кейси умовно поділити на:

– кейси-випадки. Це дуже короткі за часом кейси-описи, які передбачають практикування одного випадку і не вимагають спеціальної попередньої підготовки. Мета таких кейсів – демонстрація понять. Прикладом такого кейсу може бути історія, в якій детально описується *eco-products*, їхні види та вплив на здоров’я у вивченні теми “Types of Goods”;

– кейси-вправи. Вони дають студентам-економістам можливість широко використовувати кількісний аналіз. Маніпулювати цифрами в контексті реальної ситуації набагато цікавіше, тому прикладом такого кейсу для занять за темою “Types of Economic Organizations” може бути історія з підрахунками викидів в атмосферу залежно від типів економічних структур;

– кейси-приклад. Завдання студентів – проаналізувати інформацію з кейса і виявити найважливіші зв’язки між різними складовими. Як приклад, може бути кейс, в якому описуються сучасні засоби комунікації та інформації, вплив економіки на розвиток суспільства у межах теми “Economics and Ecology”;

– кейси-рішення. Мета таких кейсів полягає у формулюванні плану дій. Для цього студент повинен потренуватися у виборі підходу, який найбільше націлений на результат. Прикладом такого виду кейсів може бути ситуація, в якій студент має дізнатися про основні типи виробництв і розробити стратегію заохочення до інвестицій нових стартапів, які працюють із урахуванням екологічної ситуації на нашій планеті, у межах теми “Investments”;

– комплексні кейси. Уже сама назва передбачає виконання великої кількості дій, пов’язаних між собою. Метою таких кейсів є втілення реальної ситуації, що не лише відображає певну практичну проблему, а й увиразнює комплекс знань, необхідних для її розв’язання. Комплексні кейси активно залучають кожного студента до взаємодії та передбачають індивідуальний підхід у навчальному процесі.

Кейс-метод уможливорює оптимальне поєднання теорії та практик, розвиток навичок роботи з різнобічними джерелами інформації. Студенти не користуються готовими знаннями, а навчаються їх добувати самостійно. Самостійно прийняті рішення у ситуації, що максимально наближена до життєвої, запам’ятовуються швидше, ніж заучування правил. Процес вирішення проблеми, що порушується в кейсі, – це творчий процес пізнання, під час якого пізнавальна діяльність набуває колективного характеру. Студенти намагаються слідувати правилам спілкування: працювати у групах, дослухатися до співрозмовників, чітко аргументувати свою точку зору, знаходячи шляхи вирішення проблеми [1, с. 122].

Метод кейсів може принести студентам максимальну користь, якщо дотримуються певні кроки. Передусім викладачі мають бути фасилітаторами. Їхня увага має бути зосереджена виключно на переданні знань англійської мови студентам, а вже потім на перевірці їхніх навичок. Такий підхід значною мірою мотивує і робить студентів більш експресивними. Крім того, викладачі мають спостерігати за обговоренням, давати відгуки та пропозиції щодо покращення успішності. Коли викладачі послідовні, цей процес допомагає усунути гальмування тих, хто вивчає другу мову. Фактично, цей метод також допомагає викладати англійську мову для спеціальних цілей (ESP) [12].

Класичному варіанту моделі ситуаційного навчання притаманна етапність: ознайомлення з описом ситуаційної проблеми (за текстом або з розповіді викладача); виявлення основних причин виникнення проблеми; об’єднання студентів у творчі групи; узагальнення й аналіз ситуації кожним студентом, відстоювання власних ідей і рішень у дискусії з іншими учасниками творчої групи; вибір кращого рішення (альтернативи) з опорою на аналіз позитивних і негативних наслідків наявних рішень проблемної

ситуації; презентація колективної альтернативи кожної творчої групи; загальна дискусія; підсумки роботи [8, с. 183].

Усі етапи роботи у процесі використання кейс-методу для формування екологічної компетенції на заняттях ІМПС продемонстровано на прикладі комплексного кейс-методу 1 (Таблиця 1).

Таблиця 1

Приклад комплексного кейс-методу на заняттях ІМПС

<i>Тема: Modern energy sources: advantages and disadvantages</i>				
	Етапи роботи	Мета	Формулювання завдання	Очікуваний результат
I	Підготовчий: 5-7 хв.		Перед поясненням завдання викладач роздає конспект, у якому подано новий лексичний матеріал із запропонованої тематики (слова та фразові конструкції; фразові вирази, які потрібно використати для викладу власної думки).	Увесь процес роботи з кейсом проходить англійською мовою.
II.	Основний (30-60хв)			
1	Ознайомлен-ня із завданням	Розуміння проблемної ситуації і ситуації прийняття рішень	Make a list of modern energy sources	Розподіл на підгрупи, отримання завдання
2	Реалізація проєкту	Навчитися здобувати й оцінювати інформацію, необхідну для пошуку рішень	Create a survey (list of 8–10 questions) for students about advantages and disadvantages of modern energy sources and present it in a diagram	Створення анкети для проведення опитування (8–10 запитань)
3	Аналіз результатів	Розвиток альтернативного мислення. Співставлення й оцінка варіативних рішень	Make a survey with the students and shoot a video about the survey to show it at the presentation	Представлення результатів опитування у вигляді презентації
4	Створення власного продукту	Аргументований захист рішень	Analyze the results and choose one of the most popular types of modern energy sources (team work)	Розроблення плану доповіді
5	Презентація створеного продукту	Оцінити взаємозв'язок інтересів, в яких знаходяться окремі рішення	Make a speech and presentation and introduce them to the students	Підготовка презентації та її оприлюднення
III.	Завершальний: 5хв	Аналіз виконаної роботи	Analyze the results of the work	Підбиття підсумків

Зазначимо, що кожен кейс реалізує навчальну функцію, але вираження усіх її відтінків в різних кейсах відрізняється. Наприклад, кейс, у якому домінує навчальна функція, відображає типові ситуації, з якими ми найчастіше стикаємося в житті, і з якими повинен стикнутися фахівець у процесі своєї професійної діяльності. У навчальному кейсі насамперед постають навчальні та виховні завдання. Проблема чи ситуація тут не відносяться до реальності: вони характеризуються як штучні, зібрані з найважливіших та достовірних життєвих деталей. Такий кейс дає змогу бачити типові речі в життєвих ситуаціях та підпорядковує здібність аналізу ситуації за допомогою використання аналогій [9]. Яскравим підтвердженням буде приклад кейсів 2 та 3.

Кейс 2. Тема: *Footprint conference*. Мета – показати інтереси різних зацікавлених груп, навчити знаходити порозуміння та приймати колективні рішення, розвивати креативне мислення та відповідальне ставлення до природи. На підготовчому етапі студентам пропонується друкований лексичний матеріал англійською мовою. На основному етапі студенти поділені на 2–3 групи-секції. Вони самостійно шукають матеріал для виступу. За результатами пошуку та аналізу даних вони оформлюють доповідь, що передбачає висвітлення причин та наслідків досліджуваної тематики. На завершальному етапі відбувається колективний аналіз виконаної роботи та підбиття підсумків.

Кейс 3. Тема: *Interviewing at the manager post in the company producing eco-products*. Мета – розвиток навичок комунікативного та рецептивно-репродуктивного характеру. Початковий етап передбачає ознайомлення із лексичним матеріалом, що є основою для успішного проходження етапу співбесіди в пошуках нової посади. Основний етап включає три частини: I. *OBSERVE: 1. Look at the photos (eco-products). What do you see? What do you think is the theme of the advertisement?* (Див. фото нижче).

II. *THINK: Why eco-friendly products are so important today? What eco-friendly companies do you know?*

III. *IMAGINE: Imagine yourself as the interviewee at the manager post in the company producing eco-products and answer the questions: Why did you come to an eco-friendly*

company? What's your favorite part about working here? Are there any upcoming initiatives or projects you're especially interested in?

Завершальний етап дає можливість оцінити як позитивні, так і негативні сторони, що були виявлені в процесі роботи.

Однак у реалізації кейс-методу на заняттях ІМПС для формування екологічної компетентності студентів-економістів є свої труднощі, які полягають в якісній підготовці, організації та проведенні такого заняття викладачем. Кожен викладач, який хоче успішно використовувати метод кейсів, повинен розуміти, що текст і неповторність залежать від авторського почерку розробника кожного окремого кейсу. Процес контактування викладача зі студентами відіграє вирішальну роль у процесі формуванні екологічної компетентності на основі спілкування англійською мовою. Кожен етап кейсу передбачає певний час, а це нелегке завдання – бути обмеженим в часі й ознайомитися із новою лексикою, опрацювати новий матеріал, розробити план дій, а також втілити його. Вагоме місце належить викладачу і мотивації його студентів. Комплексний підхід до підбору методів і форм навчання та створення системи моніторингу, узагальнення результатів студентів є вирішальним для досягненні поставленої мети.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Кейс-метод – сучасна технологія особистісно орієнтованого навчання у закладі вищої освіти. Його використання на заняттях ІМПС для формування екологічної компетентності студентів-економістів визначено необхідним та результативним, адже процес набуття екологічних знань повинен стати безперервним з урахуванням актуальних освітніх можливостей, природоохоронних тенденцій та процесів євроінтеграції. Кейс-метод створює можливості творчо використовувати вивчений лексичний матеріал та дає змогу студентам адаптуватися до реальних та потенційно можливих ситуацій. Він слугує аналізу та систематизації інформації, вчить критично мислити та давати об'єктивну оцінку, а також розвиває логіку та гнучкість мислення. За допомогою цього методу студенти мають можливість проявити ініціативу, відчутти самостійність в освоєнні теоретичних положень та оволодінні практичними навичками. Використання методу кейсів на заняттях ІМПС для формування екологічної компетентності має кілька переваг: кейси уможливають подання реальних екологічних проблем та ситуацій, що стимулює студентів-економістів до активної участі та зацікавленості в навчанні; кейси надають можливість студентам використовувати мовні навички для обговорення екологічних питань, роблячи навчання ефективнішим; аналіз кейсів допомагає студентам розвивати критичне мислення шляхом аналізу та обговорення різних аспектів екологічних проблем та можливих рішень; кейси сприяють розвитку усних та письмових мовних навичок через обговорення, дебати та написання рішень щодо екологічних питань; кейси можуть включати соціокультурні аспекти екологічних проблем, що допомагає студентам краще зрозуміти контекст іншої культури та її ставлення до екології.

Перспективи подальших розвідок передбачають детальний аналіз інших інтерактивних методів, що можуть успішно використовуватися для формування екологічної компетенції на заняттях ІМПС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бурковська О., Пампура С. Використання методу кейсів у професійно орієнтованому навчанні іноземних мов. *Viae Educationis: Studies of Education and Didactics*. 2022. № 1(1). С.117–124.
2. Іщук Н. Ю. Зубенко О. В., Джиджора Л. А. Екологічна компетентність на заняттях з іноземної мови в закладах вищої освіти. *Закарпатські філологічні студії*. 2023. № 28 (1). С. 112–116.
3. Павлишин Г. А. Кейс-метод навчання у медичній освіті. *Медична освіта*. 2015. № 3. С. 67–69.
4. Петриченко Я. В. Кейс-технологія на уроках англійської мови в старшій школі. 2022. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/26392/1/61_Petrichenko.pdf
5. Стрига Е. В. Використання методу case-study у навчанні англійської мови студентів немовних спеціальностей. *Наука і освіта*. 2013. № 4. С. 56–59.
6. Сурмін Ю. П. Кейс-метод: становлення та розвиток в Україні. *Вісник НАДУ*. 2015. № 2. С. 19–28.
7. Форостюк І. В. Використання кейс-метода на заняттях з англійської мови з майбутніми спеціалістами в сфері туризму. *Вчені Записки Таврійського національного університету ім. В. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2019. Т. 30 (69), № 2 (1). С. 146–149.
8. Шапран Ю. П. Використання кейс-стаді як технології інтерактивного навчання майбутнього вчителя. *Вісник Луганського нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки*. 2012. № 22 (7). С. 180–186.
9. Шулежко А. О. Формування англійської компетентності в монологічному мовленні з використанням кейс-технології в учнів профільної школи: кваліф. робота на здобуття ОС магістра. Суми, 2020. 109 с. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/7d12f5acd811-46f2-80ac-b1115354dd99>
10. Almusharraf N. Teachers' perspectives on promoting learner autonomy for vocabulary development: A case study. *Cogent Education*. 2020. № 7. P. 1–23.
11. Roell Ch. Using a case study in the EFL classroom. *English Teaching Forum*. 2019. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1236098.pdf>
12. Venkateswari S. L. Case study method for teaching English as a Second Language. *Language in India*. 2023. Vol. 23(5). P. 44–51.

REFERENCES

1. Burkovska O., Pampura S. Vykorystannia metodu keisiv u profesiino orientovanomu navchanni inozemnykh mov [Using the case method in professionally-oriented teaching of foreign languages]. *Viae Educationis: Studies of Education and Didactics*. 2022. 1(1). S. 117–124.
2. Ishchuk N. Yu. Zubenko O. V., Dzhydzhora L. A. Ekolohichna kompetentnist na zaniattiakh z inozemnoi movy v zakladakh vyshchoi osvity [Environmental competence in foreign language classes in higher education institutions]. *Zakarpatski filolohichni studii*. 2023. № 28 (1). S. 112–116.
3. Pavlyshyn H. A. Keis-metod navchannia u medychnii osviti [Case method of teaching in medical education]. *Medychna osvita*. 2015. 3. S. 67–69.

4. Petrychenko Ya. V. Keis-tekhnologiiia na urokakh anhliiskoi movy v starshii shkoli [Case technology at English lessons in high school]. 2022. URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/26392/1/61_Petrichenko.pdf
5. Stryha E. V. Vykorystannia metoda sase-study u navchanni anhliiskoi movy studentiv nemovnykh spetsialnosti [Using the case-study method in teaching English to students of non-linguistic majors]. *Nauka i osvita*. 2013.4. S. 56–59.
6. Surmin Yu. P. Keis-metod: stanovlennia ta rozvytok v Ukraini [Case method: formation and development in Ukraine]. *Visnyk NADU*. 2015. № 2. S. 19–28.
7. Forostiuk I. V. Vykorystannia keis-metoda na zaniattiakh z anhliiskoi movy z maibutnimi spetsialistamy v sferi turyzmu [Using the case method in English classes with future specialists in the field of tourism]. *Vcheni Zapysky Tavriyskoho natsionalnoho universytetu im. V. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*. 2019. 30 (69). № 2 (1). S. 146–149.
8. Shapran Yu. P. Vykorystannia keis-stadi yak tekhnologii interaktyvnoho navchannia maibutnoho vchytelia [Using the case study as a technology of interactive training of the future teacher]. *Visnyk Luhanskoho nats. un-tu imeni Tarasa Shevchenka. Serii: Pedagogichni nauky*. 2012. 22 (7). S. 180–186.
9. Shulezhko A. O. Formuvannia anhlomovnoi kompetentnosti v monolohichnomu movlenni z vykorystanniam keis-tekhnologii v uchniv profilnoi shkoly [Formation of English language competence in monologue speech using case technology in students of a specialized school]: kvalif. robota na zdobuttia OS mahistra. Sumy, 2020. 109 c. URL: <https://repository.sspu.edu.ua/items/7d12f5ac-d811-46f2-80ac-b1115354dd99>
10. Almusharraf N. Teachers' perspectives on promoting learner autonomy for vocabulary development: A case study. *Cogent Education*. 2020. № 7. P. 1–23.
11. Roell Ch. Using a case study in the EFL classroom. *English Teaching Forum*. 2019. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1236098.pdf>
12. Venkateswari S. L. Case study method for teaching English as a Second Language. *Language in India*. 2023. Vol. 23(5). P. 44–51.

Стаття надійшла до редколегії 02.03.2024

Прийнята до друку 04.04.2024

USING A CASE METHOD TO BUILD ENVIRONMENTAL COMPETENCE OF STUDENTS OF ECONOMICS IN ESP LESSONS

Nataliia Ishchuk

*Vasyl Stus Donetsk National University,
21, 600-richchia Str., Vinnytsia, Ukraine, 21021
ishchuk.n@donnu.edu.ua*

Today's global socio-economic factors determine the strategy of education development. The problem of high-quality training in the field of economics specialists is gaining relevance, as it provides a new impetus for the modernization of the economy, integration, social mobility, and development of the labor institute on new principles of maintaining competitiveness. To prepare specialists who can be effective in the modern labor market, teachers in higher education institutions need to use modern methods which help connect academic learning with real-life practice. The purpose of the article is to theoretically define the effectiveness of the case method in practical foreign language classes, which directly aims at the formation of professional foreign language environmental competence of economics students of higher education institutions. Theoretical (critical analysis, synthesis, modeling), empirical (observation, generalization, classification, description), and experimental research methods have been used in our work. The case method is the independent activity of students in a simulated situation which provides an opportunity to combine theoretical training and practical skills. All cases are divided into simple cases, case-exercises, case-examples, case-solutions, and complex cases. The classic version of the case method is characterized by preparatory, main, and final stages. Each case has an educational function and requires a certain amount of time. The case method creates opportunities to creatively use lexical material and allows students to adapt to real and potentially possible situations. It serves to analyze and systematize information, teaches critical thinking and objective assessment, and develops logic and flexibility in thinking. With the help of this method, students have the opportunity to show initiative and feel independent in mastering theoretical concepts and practical skills. The case method, as an interactive method, has a positive effect on the motivation of economics students. Its use in foreign language classes for the formation of environmental students' competence is necessary and effective because the process of acquiring environmental knowledge must become continuous and should correspond to the conditions of modern human development.

Key words: case method, environmental competence, foreign language classes for specific purposes (ESP), students of economics, higher education institution.